

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Ziua mamei

— Post festum —

S'a sărbătorit Dumineca trecută ziua mamei, sau mai bine zis, trebuia să se sărbătorească, pentru că de fapt prea puțini au fost aceia, care au prăznuit așa cum se cuvine, această zi. Ici, colo, câte o notă prizărită prin ziare, care anunța în cuvinte șterse, data serbării acestei zile, dată care a fost și ea inexactă, pentru că unii au sărbătorit ziua mamei, Duminecă 9 Mai, iar alții în 16 Mai. Un lucru e sigur, nimeni nu i-a dat importanța cuvenită acestei zile. Doar florăriile au fost aproape singurele care au anunțat mai sărguincios data acestei sărbători... In colo, câte o școlăriță care se strecura sfioasă prin mulțime, cu buchetul de flori destinat mamei... Dar oare câte dintre școlărițe se pot număra printre acele care au adus flori mamei?...

Și totuși peste ziua aceasta nu trebuia să se treacă așa de ușor. Dacă oficialitatea n'a dat poziții pentru sărbătorirea ei, trebuia să se îngrijască de sărbătorirea ei, profesorii, preoții, învățătorii. Era o datorie a tuturor copiilor acestei țări, să-și cinstească cum se cuvine mamele.

N'a făcut-o însă nimeni, și e destul de tristă această constatare. Veți zice poate că vremurile sunt prea grele și că încordarea prin care trece astăzi omenirea, n'a permis și o zi de reculegere în care să poată fi serbată cu fastul cuvenit, ziua mamei. Și totuși aceasta nu e o scuză. Mai ales în vremurile grele de azi, trebuie să cinstim și mai mult mamele. Trebuia să ne aducem aminte că mama este aceea care modelează sufletul omenirii, ca în mâinile ei stă viitorul nostru, și că numai ea singură poate sădi în sufletul tineretului marile virtuți. Și trebuie să ne gândim că un popor prin femei, respectiv prin mamele pe care le are, poate să cadă, sau să se înalțe. Istoria ne poate sta mărturie pentru cele spuse. Nu vom aduce exemple însă, pentru că fiecare cunoaște măcar un caz, când mama a înălțat un popor, sau l-a dus la prăbușire.

Un lucru e sigur, astăzi nu i se dă cinstea cuvenită nici femeii și nici mamei. Ne-am obișnuit să

vedem în fiecare femeie o bachantă sau o amantă și am uitat că în fiecare femeie cinstim sau batjocorim o mamă. Cartea sfântă ne spune că prin femei a intrat păcatul în lume, dar tot ea este aceea care ne arată că păcatul din lume a fost isgonit tot prin femei. In familie, în societate, în stat, se întâmplă la fel, femeia poate să ducă după sine păcatul, sau să-l isgonească. Iar un popor care își respectă femeile și își cinstește mamele, este un popor care poate fi încrezător în viitorul său.

Iată de ce este necesar să fie sărbătorită ziua mamei și de ce trebuie să obișnuim tineretul, să respecte și să iubească pe aceea care veghează lângă anii tineri și nepricepuți, cu toată dragostea și cu toată viața ei. Dar nu s'a găsit nimeni să îndrumeze mâinile nevinovate de copil, ca să culegă flori tot așa de nevinovate și luminoase ca gândurile și sufletele celor mici, pentru mamele din toate unghiurile țării.

Câmpurile lunii Mai sunt prea sărace, când e vorba de florile ce se cuvin mamei. Și totuși florile acestea au rămas neculese, ca să se scuture în grădină. Au rămas neculese, pentru că nu s'a gândit nimeni că ele ar putea să descrețească pentru o clipă fruntea atâtor mame care se jertfesc zi de zi pentru copiii lor.. Pentru că nu s'a gândit nimeni că ele ar putea să împrăștiie lumină și parfum în fiecare casă, în care o mamă anonimă frământă aluatul viitorului și modelează marele suflet al omenirii.

Ție mamă de pretutindeni, care n'ai primit în Dumineca trecută nici o floare, îți aduc gândul meu cel mai bun și cel mai curat și ți-l închin ca pe o floare întârziată de ziua ta.

Lucian Emandi

Prin minciuni, dușmanul tulbură sufletele celor slabi ca să poată slăbi puterea de rezistență a Neamului.

Rostire sau citire?

Am urmărit dela început discuțiunea asupra felului „cum să predicăm” deschisă foarte norocos în organul nostru. Dupăce într'un număr trecut, prin acel binemotivat „Răspuns unei acuze” s'au dărfimat dovezile aduse de un frate că „predica trebuie scrisă și citită” mie îmi rămâne plăcuta sarcină de a cumpăni împreună cu cetitorii acestor rânduri încă trei răspunsuri date în această privință. Frații cari și-au dat părerea sunt din parohii diferite: rurală, semiurbană și urbană. Întâiul dintre doi s'a declarat pentru ambele, iar al doilea spune categoric că „predica trebuie rostită”, cel din urmă dă un răspuns sibilic, încheindu-și articolul astfel: „In tot cazul e mai rău dacă rostești predica de parcă ai ceti-o și dacă trebuie s'o cetesti nu uita că ai s'o cetesti cașicând ai rosti-o”.

Poate că pe unii frați colegi mulțumește acest răspuns scaldat în două ape, eu însă am rămas nedumerit, fiindcă problema se pune direct: da ori ba?!

Răspunsul trebuie să fie categoric: pentru rostire ori pentru citire.

După părerea mea modestă, citirea se justifică numai în singurul caz, când este vorbă despre pastorală episcopescă. Aceasta se citește fiindcă-i *scrisoare*. O altă citire de pe amvon nu mai are loc!

Preotul trebuie totdeauna să-și rotească predica sa, este părerea mea. De ce?

În primul rând cuvântul „predică” — după etimologie — însemnează „zicere”, „vorbire”, „rostire”, dar la nici un caz: citire. Oratorul de ocazie poate să-și citească „vorbirea”, preotul nu poate face această mistificare de înțeles. Mai ales de pe amvon și imediat după împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului.

Dar să ne amintim de actul consfințirii predicii transpunându-ne în scena „Predicei de pe munte”. Și să ni-l imaginăm pe Iisus ținând în mână un script pe care-l răsfoiește „citind ca și cum ar rosti”...

Parcă așteptăm să mai adauge în acest caz încă o fericire care ar suna cam în felul acesta: „fericiți sunt în sfârșit cei cari citesc cașicum ar rosti, căci numai predica lor se va auzi în ceriuri”.

Fraților, să ne dăm seama cu toată seriozitatea de această formă de exteriorizare a uneia din cele mai de căpetenii părți din misiunea noastră. Să urmăim în această privință pe Hristos și pe cei cari i-au răspândit Evanghelia Sa.

Care dintre apostoli ori din sfinții părinți și-a citit predica în fața ascultătorilor? Să ne

gândim la sf. ap. Pavel ca și la cel care a scris atâtea epistole pastorale, în nici într'un loc însă nu se spune că și-ar fi citit cuvântarea, ci totdeauna a vorbit liber, rostindu-și așa zisa predică a sa.

Modelul predicilor din toate timpurile a rămas Ioan Gură de Aur. Ni-l putem noi închipui pe acest urias al predicei cu vre-un script în mână? Predicatorii consacrați și-au rostit totdeauna liber cuvântările lor de pe sfintele amvoane. Ei au apărut în fața ascultătorilor neavând în mână nici măcar acel „petec de hârtie cu schița”. Se pot compara în această privință cu marii artiști și virtuoși, cari apărând în fața publicului, nu au înaintea lor nici o notă muzicală. Arta lor trece din inimă prin instrumentul mediator în inima auditorului, fără a se întrepune vre-un așa zis „corp străin”.

Așa este, fraților, și cu predica. În momentul când pe amvon despăturăm hârtia ca să citim, în acea clipă a intrat un corp străin, ce rupe în două câmpul magnetic de comunicare dela inimă la inimă cu credincioșii noștri.

Este știut că noi înainte de a începe predica cu câteva clipe ne-am împărtășit de Trupul și Sângele lui Hristos. Pe buzele noastre încă aburează sf. Cuminecătură. Ea cere în mod imperativ să fie „împărtășită” celor cari au ascultat și au urmărit aducerea Jertfei în sf. Liturghie. Dacă buzele noastre fripte de Hristos se răcesc prin corpul străin al hârtiei, inimile auditorilor nu vor putea primi pe Hristos așa cald și viu cum ni s'a dat nouă în sf. Taină.

Predica noastră trebuie să fie glasul cald și vibrant a lui Hristos, așa cum l-am adus dela sfântul Altar.

Scriptele despăturate în fața credincioșilor noștri le poartă gândul spre o altă masă, nu spre cea a Jertfei cu Potirul Sfânt, ci spre cea din casa parohială cu registrele și călimara de toate zilele. Hârtia și citirea de pe ea poate să facă un „circuit scurt” în marele curent ce duce mântuirea prin Cuvântul ce se face Trup.

Fraților, să ne luăm osteneala și în cazul că ne-am scris predica s'o și învățăm ca s'o rostim fără alt ajutor decât Domnul, care atât de clar ne-a spus că ne dă mâna Sa cea atotputernică când ne-am afunda peste valurile literelor înșiruite pe fraze rotunjite în unități sintactice. Nu vă grijiți, fraților, căci vi s'a da vouă ce să grăiți, dar un lucru să nu uităm că *meditația* să premeargă scriptelor, iar predicei să-i ajute *contopirea noastră cu Hristos*, care ne dă putere să ne plinim cu sfințenie această lature a misiunii noastre sfinte.

Biserica rusă și revoluția

(După S. Bulgakoff)

Biserica rusă după o mie de ani de existență are o adâncă legătură cu viața poporului. Ea a produs o impresie deosebită prin frumusețile ei rituale, prin sfinții și sfințenia ce a exercitat-o. Viața interioară a Bisericii, momentele mistice, au atins profund și evenimentele externe, fiindcă Biserica rusă, contempla fără întrerupere eternitatea cu cântecele-i îngerești și cu sărbătorile splendide.

Pentru trebuințele sufletești Rușii au construit biserici, au fondat mănăstiri; legende s'au creat în legătură cu credința poporului rus. Locurile sfinte, bisericile, mănăstirile, marile sărbători, toate acestea erau manifestațiuni adânci ale pietății poporului. Această pietate a fost profundă, umilă, de-o înaltă perfecțiune morală și Rusia a fost capabilă ca să edifice o civilizație bisericească remarcabilă și să creieze o doctrină ortodoxă.

Revoluția rusă care s'a dezlănțuit brusc a devenit o catastrofă pentru Biserică. Biserica a fost decapitată în 1917 și înconjurată de-o atmosferă ostilă. Biserica rusă cu toate greutatea ce le-a avut dealungul secolelor, a avut destulă vitalitate pentruca să suporte criza care s'a succedat repede de tot. În 1917 s'au ținut mai multe congrese religioase în fiecare dieceză, apoi un congres general al Bisericii rusești la Moscova. Congresul bisericesc a reprezentat cu demnitate Biserica rusă. Un astfel de conciliu principal n'a mai fost dela 1664, când s'a ținut primul conciliu în Rusia.

Dar, deodată a apărut revoluția bolșevică. Rusia a fost guvernată de a treia internațională jidovească, și pentru Credința ortodoxă, s'a început o epocă de persecuții fără precedent în istorie, cum nu s'a văzut nici pe timpul Tătarilor, în „epocele tulburi“ ale Rusiei. Biserica nu mai putea face nimic în împrejurările revoluționare. Bunurile ei materiale au fost distruse. Regimul teroarei a început prin nimicirea clericilor și se poate spune, zice S. Bulgakoff, că nici o Biserică n'a fost astfel persecutată ca și cea rusească. Ura contra religiei s'a ridicat, treptat, până la ura contra lui Dumnezeu. Biserica a fost chemată din nou la martiraj. A fost acoperit pământul din nou cu sângele martirilor creștini, cari au manifestat o ținută creștinească și un curaj inegalabil în istorie.

Lumea de azi a putut vedea ce forță spirituală a posedat umila Biserică ortodoxă. Pentru Rusia acesta-i un miracol al grației divine.

Anul 1917 este o întorsătură gravă în istoria

lumii, și'n mod special pentru Biserica ortodoxă. Căderea autocrației rusești, are o importanță infinit mai mare pentru viața bisericească, decât pentru cea politică. *Catastrofa această este imensă.*

S Bulgakoff spune, că noi putem distinge două perioade în istoria Bisericii ortodoxe: creștinismul primitiv înainte de Constantin și epoca lui Constantin, care ia sfârșit în 1917.

Creștinismul primitiv este bucuria și Învierea, și lumina acestei bucurii. Această ne este mărturisită de Paștile noastre, Sărbătoarea Învierii lui Hristos. Această bucurie, a dat primilor creștini forță, pentru ca să suporte persecuția și martiriul. Creștinismul primitiv al Bisericii ortodoxe a păstrat cu stințenie grația divină. Creștinismul primitiv n'avea nicio îndatorire față de istorie și față de trebuințele pământești, față de *Stat și civilizație*. Toate acestea erau din lumea păgânilor și se arătau sub forma Fiarei. Creștinismul primitiv, ca perioadă a istoriei Bisericii, a luat sfârșit în mod natural, după ce Constantin cel Mare a zărit pe Cer semnul Sf. Cruci și a creștinat Statul. Această impunere a Statului în Biserică și a Bisericii în Stat, a devenit în acelaș timp și o colaborare în istorie și o educare a umanității. Unirea Bisericii cu Statul, cu forme diferite în Apus și în Orient, a fost o epocă binefăcătoare și un noroc pentru creștinătate. În felul acesta, Rusia, ca și Europa occidentală, Statului datorește existența ei istorică. *La umbra acestei uniri Biserică s'a întărit, și-a stabilit o doctrină în diferite sinoade ecumenice și provinciale, s'a dezvoltat liturghia și dreptul canonic, s'a perfecționat organizarea bisericească. Desigur, că această dezvoltare a cerut multe sacrificii... dar a biruit definitiv.*

Prima catastrofă, pentru Orientul ortodox, a fost căderea Constantinopolului, în 1453. Ea a fost urmată după cinci secole de căderea orașului sfânt a monarhiei ortodoxe din Rusia. Era constantiniană, deschisă la 325, n'a fost închisă decât în 1917, prin abdicarea lui Nicolae II-lea. Monarhul ortodox în Biserica orientală avea puterea suverană, ca și un șef al comunității creștine.

Autoritatea împăratului în Biserica orientală era simbolul unității Bisericii; el era apărătorul ei în toate vremurile.

Toți dușmanii Bisericii, cari au așteptat ca Biserica să fie nimicită, și a căror ambițiuni creșteau pe măsură ce slăbia puterea Bisericii, au putut observa la un moment dat, că *Ea e mai vie ca altădată*, căci Mântuitorul Iisus Hristos I-a dat botezul martiriului, care a spălat toate păcatele secolelor. Când Dumnezeu va vrea, atunci timpurile întunecoase vor trece și lumea va asista la o nouă strălucire. Biserica ortodoxă din Rusia în momentele Ei grele, n'a fost susținută decât

de credincioșii ei, atașați prin *dragoste* și *sfințenie*.

Biserica ortodoxă din Rusia a avut de îndurat cele mai grele momente, furtuna cea mai groaznică venită din partea revoluționarilor bolșevici, cari au otrăvit sufletul rusesc.

Rusia, în trecut ca și azi, suferă de o boală grozavă, o criză care nu poate să-i redea numai sănătatea materială, ci și pe cea spirituală.

Amintirea unității prime a Bisericii este totdeauna vie în Biserica ortodoxă, care nu poate să dorească altceva, decât pe Hristos, Mântuitorul, și să se roage pentru EL.

EL redă libertatea și orânduiește viața popoarelor. În clipa actuală ochii tuturor sunt îndreptați spre EL... Și EL o izbăvește de cel Rău...

Prof. C. Rudneanu

Despre ce să predicăm?

În *Duminica Orbului* (30 Mai), vom vorbi despre păcat.

— „*Ravi, cine a păcătuit: Acesta sau părinții lui, de s'a născut orb?* — au întreat ucenicii pe Iisus, în sf. evanghelie de azi, pe când treceau pe lângă un orb din naștere. Această întrebare adâncește și mai mult problema păcatului pe care până acum am atins-o doar în treacăt. Și cu toate că Mântuitorul a răspuns întrebării ucenicilor, zicând că nici orbul n'a păcătuit, nici părinții lui, ci boala lui a fost numai pentru ca prin vindecarea ei să se arate puterea lui Dumnezeu (Io. 9, 3), totuși această excepție nu anulează părerea apostolilor și a învățăturii creștine, că boalele sunt urmările păcatelor.

Din evanghelia de azi cunoaștem că orbia putea să fie o urmare a păcatelor părinților sau ale orbului personal. Așadar se presupune o așa de mare putere a răului, încât el se poate transmite și urmașilor. Puterea de distrugere a păcatului se vede și din faptul că toată istoria lumii este o neconținută luptă pentru nimicirea lui, pentru curățirea de prihana lui. Am mai amintit odată, că pentru curățirea de păcate omenirea a trecut prin mai multe botezuri: de apă, de foc, de sânge... „*Prin potopul cu apă* (Fac. 6, 7) prin amestecul și împărțirea limbilor (Fac. 11, 7), prin supraviețuirea ingerilor (Fac. 18, 16—33; 19, 12), prin incendierea orașelor (Fac. 19, 24), prin aparițiile tipice dumnezeiești, prin războaie, prin biruințe, prin înfrângeri, prin semne și minuni, prin diferite puteri, prin lege, prin profeți, — prin toate acestea se căuta să se distrugă păcatul, care se răspândise în multe feluri, care subjugase pe om...” (sf. Ioan Damaschinul). Dar puterea păcatului a fost sfărmată numai prin moartea și învierea Fiului lui Dumnezeu, și prihana păcatului este

spălată prin Harul curățitor al botezului creștin.

Din toate acestea se vede ce mare putere nimicitoare este păcatul, care stă, realitate aspră, împotriva mântuirii noastre.

*

Ce este păcatul? Mărturisirea Ortodoxă ne spune că „păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu; și această călcare este însăși împotrivirea la voia lui Dumnezeu, făcută cu mintea și voia călcătorului de lege. Din această împotrivire se naște moartea și toată urgia dumnezească”. Așadar, păcatul e „călcarea legii” (I Io. 3, 4), cu știință și voință. Și pentru că legea este voia lui Dumnezeu, păcatul este chiar o împotrivire, o răsvrăt re față de Dumnezeu. Este înălțarea trufașă a lui Satan împotriva Tatălui ceresc. Știm bine că prin Diavol a intrat păcatul în lumea pe care Dumnezeu o creiase bună și fără umbră de prihană. După căderea lui Lucifer, căpetenia ingerilor răi, acesta a trecut otrava păcatului și în inima celui dintâi om. „Pentru aceea mincinosul momește pe nefericitul Adam cu nădejdea Dumnezeirii (Fac. 3, 5), și după ce îl urcă la aceeași înălțime a mândriei, îl pogoară spre aceeași prăpastie a căderii” (sf. Ioan Damas hinul). În felul acesta, prin păcat, omul s'a unit cu Diavolul, pe care l'a urmat în cădere, și s'a depărtat dela Dumnezeu. De aceea stă scris, că „*cine săvârșește păcatul este dela diavolul, pentru că dela început diavolul păcătuiește*”. (I Io. 3, 8).

Așadar păcatul nu este altceva decât o atitudine a Diavolului împotriva lui Dumnezeu. Este „veninul șarpelui” — cum citim în cărțile bisericești. Acest venin pe care șarpele din raiu l'a trecut în inima omului a fost atât de puternic încât a diformat chipul și asemănarea omului cu Creatorul său, a rupt legătura harică dintre ei, și a stricat până și natura, însălbăticindu-o. Ca o adevărată otravă a sufletului, păcatul a lucrat moartea în inima strămoșilor neamului omenesc, căci „*plata păcatului este moartea*” (Rom. 6, 23).

Dar pe când otrava ucide numai pe cel ce o primește, acest venin al șarpelui s'a transmis — împreună cu semnul său, moartea — și urmașilor lui Adam. De aceea acest păcat pe care toți îl moștenim se numește păcatul strămoșesc, spre deosebire de păcatele personale pe care fiecare dintre noi le săvârșește. Realitatea păcatului strămoșesc este mai presus de orice îndoială, dacă ne gândim că și corpul și sufletul copiilor este creat de Dumnezeu din corpul și sufletul părinților. Dacă în virtutea unor legi atavice noi moștenim dela părinți, iar aceștia dela părinții lor, anumite calități sau defecte trupești și sufletești, cu atât mai vârtos moștenim păcatul strămoșilor, ca un venin al șarpelui celui vechiu, iar vina pă-

catului o moștenim ca pe o pedeapsă izvorâtă din dreptatea absolută a lui Dumnezeu, care nu se lasă batjocorit (Gal. 6, 7). În virtutea sfințeniei sale Dumnezeu urăște păcatul (Ps. 44, 8) și „pedepsește fărădelegea părinților în copii și în copiii copiilor lor” (Exod. 34, 7). Mai precis demonstrează însă sf. Pavel realitatea păcatului strămoșesc, când scrie: „Așa cum printr'un om a intrat păcatul în lume, și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii prin cel în care toți au păcătuit” și încheie afirmând că „pentru neascultarea unui om s'au făcut păcătoși cei mulți” (Rom. 5, 12, 19). „Cum a intrat și a stăpânit moartea în lume? — se întreabă sf. Ioan Gură de aur — Prin păcatul unuia; căci ce alta înseamnă: întru el toți au păcătuit? Prin căderea lui Adam s'au făcut muritori și aceia care n'au gustat din pom... păcatul acela a cauzat moartea universală”. Așadar moartea este cea mai sigură urmă a păcatului strămoșesc. Ne naștem cu păcatul strămoșesc pentru că ne naștem muritori. E adevărat că prin botez ne spălăm de vina păcatului, dar de urmările lui: toate mizeriile și boalele trupești și sufletești, înclinarea spre rău și moarte, nu scăpăm decât la înviere, când Mântuitorul va restaura cu totul firea noastră stricată prin păcat.

Inclinarea spre rău rămâne. Și astfel păcatul strămoșesc odrăsește și alte păcate: păcatele personale pe care le săvârșește fiecare dintre noi, în mod conștient și liber. În felul acesta, încă din prima generație după Adam păcatul strămoșesc n'a pregetat să dea roadele sale: Crima lui Cain (Fac. 4, 8) a fost copleșită de nenumărate alte crime și fărădelegi ce-i urmară până în ziua de azi. Sunt păcatele personale pentru care vom da seama fiecare. Păcatele personale sunt ușoare și grele. Cele grele sunt: păcate de căpetenie, ca: mândria, iubirea de argint, desfrânarea, pisma, lăcomia, mânia și trândăvia. Tot păcate personale grele sunt și cele strigătoare la cer, adică: uciderea, sodomia, oprirea plății lucrătorilor, asuprirea văduvelor și orfanilor și batjocorirea părinților. Aceste păcate, deși sunt grele ni se iartă; dar sunt păcate grele care nu se iartă „nici în veacul de acum, nici în cel ce va să fie” (Mt. 12, 32). Acestea sunt păcatele contra Duhului Sfânt: Necredința, ura împotriva lui Dumnezeu, desnadejdea, ori încrederea prea mare în bunătatea lui Dumnezeu și lăpădarea de credința creștină ortodoxă. Din aceste păcate se ramifică altele, care odrăslesc astfel o rețea diabolică ce ține înlanțuit întreg neamul omenesc.

Așacă atât păcatul strămoșesc cât și păcatele personale sunt o realitate necontestabilă. Ni-meni nu s'a născut fără păcat, fără numai Domnul Hristos. El și Maica sfântă n'au avut nici

păcate personale. Incolo, însă, toți oamenii gustă din acest păhar, care are la fund otrava amară a morții. Ceice contestă acest lucru se amăgesc (I Io. 1, 8) și slujesc Diavolului, pentru că numai acesta prezintă omului răul ca ceva bine și prin înșelăciune ne robește păcatului și morții. Și în trecut față de strămoșii nostri (Fac. 3, 4—5), ca și azi față de noi, Satan ne arată păcatul ca un bun „de dorit”, ne ascunde realitatea, ne înșală făcându-ne nesimțitori față de grozăvia lui.

Așa a făcut și un împărat roman cu sfințeniei săi. I-a poftit la un ospăț îmbelșugat în mâncări alese și băuturi fine. Plecând dintre oas, eți, împăratul închise toate ieșirile, puse să se deschidă bolta sălii de mâncare, și lăsă să cadă asupra oaspeților o ploaie de petale de trandafir. La început toți se bucurau, găsind prea frumos gândul împăratului. Dar ploaia aceea nu mai înceta... Treptat-treptat oaspeții fură îngropați în foile de trandafir, pân' la brâu, pân' la gură... și așa pieriră toți în foile parfumate. (După Lascarov-Moldovanu: Cartea cu Pilde).

*

Cine ar putea tăgădui asemănarea izbitoare a acestei întâmplări adevărate din vechime, cu ceea ce întâmplă și azi în viața noastră duhovnicească? Trăim în păcat, și plătim cu mizerie, suferințe și sânge păcatele părinților și ale noastre. „Vai celui ce adaugă păcat la păcat” — strigă profetul (Isa. 5, 18). Și acest strigăt răsună ca vuetul unei furtuni în vremurile noastre. La păcatul strămoșesc adăugăm atâtea și atâtea păcate personale. Și acest flagel al războiului care ne cere jertfe peste jertfe, în loc să ne trezească, ne scufundă tot mai adânc în păcat. Această stare o vedem peste tot: și în cărțile ce se scriu și în revistele ce se publică și în purtarea oamenilor, și în modă, și în toate manifestările sociale. Aceiaș îndemn elementar spre păcat, care este prezentat în cele mai frumoase culori și numiri. Parcă Satan a luat mințile omenirii! În mirezmele îmbătătoare cu care ne adormim sensibilitatea față de păcat ne așteaptă teribila moarte și boala și mizeria de mâine. Această nepăsare inconștientă l-a făcut pe poet (Eminescu) să scrie: „Nu vedeți că răsul vostru e în fiii vostri plâns?” Să ne trezim din somn (Rom. 13, 11) și să ne vedem fărădelegile în toată grozăvia lor. Moartea este sfârșitul unei vieți păcătoase! Deci întoarce-te, frate, la Dumnezeu! „Dacă ai păcătuit, nu mai spori în păcat și roagă-te pentru cele ce ai săvârșit în trecut. Fugi dinaintea păcatului ca dinaintea șarpelui, căci dacă te apropii de el te va mușca; dinții lui sunt ca dinții de leu și sfâșie sufletele oamenilor” (Sirah 21, 1—2).

B.

Cărți

N. Băgdasar, Virgil Bogdan, C. Nărlă: **Antologia filosofică, filosofi streini** — București 1943, lei 200.

În „Cuvânt înainte” d-l prof. I. Petrovici arată necesitatea apariției unei antologii filosofice în limba română, fiindcă „preocupările filosofice au prins în timpurile actuale și la noi rădăcini, născându-se în publicul cetitor un interes vizibil și din zi în zi mai viu pentru operele de gândire, cu caracter speculativ”.

Antologia filosofică oferă pagini alese, toate autentice, caracteristice și semnificative. Din însărcinarea d-sale apare această antologie, cu concursul celor 3 profesori bine pregătiți și cunoscători ai filosofiei. În citirea și meditarea textelor filosofice la orele de filosofie, tineretul dornic de orientări, va putea să-și găsească într-o formă oarecare drumul pe care să-l urmeze în viață, avântul desinteresat și normele ideale necesare oricărei ființe omenești.

„Introducerea” justifică traducerea din filosofii streini, neexistând ele până acum decât sporadic; acum golurile au început să fie umplute. Antologia prezintă, spun autorii, „vine ca o expresie a trebuinței culturale generalizate la poporul nostru... Filosofia înseamnă iubire de înțelepciune, iar înțelepciunea este locul de întâlnire și cumpănire a tuturor virtuților. Filosofia, altfel decât mai pot crede unii, nu înseamnă înstrăinare de viață, ci orientare în viață și acțiune, dar orientare potrivit unor faruri călăuzitoare care nu înșală.

Gândirea marilor filosofi, înțeleasă în miezul ei rodnic, înseamnă, pentru cine vrea să vadă limpede, îndreptarul cel mai nimerit pe drumul propriei înțelepciuni, propriei cumpăniri” (p. XII).

„Contactul cu gândirea marilor înțelepți ai omenirii, înseamnă contactul cu formele individuale și naționale, pe care superiorul uman le-a luat în decursul timpului și la diferitele națiuni. El este un stimulent important pentru reflexiune înțeleaptă pe căile externe ale spiritului uman dar totodată prilej de lămurire a propriilor tendințe, a propriului fel de a concepe viața, în ce privește cetitorul de la noi ca român” (p. XIII).

În 572 pagini, găsim traduceri din operele filosofilor, texte autentice, cari sunt redade, după ce la început e expusă viața și filosofia fiecărui filosof în parte. Metoda întrebuițată de autori e foarte bună, și antologia este concepută într-un spirit filosofic, metodic, apusean. Astfel, fiecare cetitor, intelectual, student, elev, poate cerceta pe fiecare filosof, având o orientare bună atât în sistemul filosofic, cât și lectura unor texte filo-

sofice în limba română. Iată cuprinsul antologiei: „Filosofia antesocratică, Socrate, Platon, Aristotel, Lucrețiu, Epictet, Seneca, Marcu Aureliu, Plotin, Augustin, Toma de Aquino, Giordano Bruno, Fr. Bacon, Descartes, Nicolas Malebranche, Blaise Pascal, John Locke, Spinoza, Leibnitz, Giambattista Vico, George Berkeley, David Hume, Immanuel Kant, Johann Gottlieb Fichte, Schelling, Hegel, Arthur Schopenhauer, Auguste Comte, John Stuart Mill, Friedrich Nietzsche, Jean-Marie Guyau, Henri Bergson, Giovanni Gentile”.

Antologia filosofică oferă prilej de meditație și de desfătare spirituală oricărei om doritor să evadeze o clipă din viața de toate zilele.

Prof. C. Rudneanu

Prof. Dr. Șt. Lupșa: Istoria parohiei Ștei. Beiuș, Tipografia Diecezană 1942 — pp. 110, prețul lei 100.

Trecutul Bisericii noastre strămoșești, ca și trecutul Neamului românesc de altfel, este un domeniu în care cercetătorul are încă mult de lucrat. Ne lipsește — și această lipsă este probabil că va mai dăinui — o istorie completă a Bisericii strămoșești, în care să se oglindească trecutul ei de sbucium și suferință, lupta ei umilă dar dărză, pentru păstrarea integrală a ființei Neamului și a credinței în care s'a zămislit acesta, rolul covârșitor în dezvoltarea limbii și culturii naționale și alte atâtea aspecte ale lucrării ei mântuitoare.

Precursorii celui ce va avea norocul, priceperea și putința să scrie o astfel de istorie sunt smeriții scormonitori de arhive, adunătorii de documente, autorii broșurilor în gen de monografie istorică, îmbrățișând trecutul unei eparhii, biserici, mănăstiri sau parohii.

Cartea Părintelui profesor Lupșa este una din aceste veritabile cărămizi pentru un edificiu măreț care va trebui să se ridice odată: istoria generală, amplă și amănunțită a lucrării mântuitoare pe care a desfășurat-o Biserica ortodoxă în ținuturile locuite de Români.

Părintele Lupșa e un bun și apreciat cunoscător al trecutului nostru bisericesc, în special al trecutului Bisericii din Transilvania. Cu privire la acest trecut — după cum cunoaștem și din prefața prezentei lucrări — Sf. Sa a mai scos lucrările: „Catholicismul și Români” (1929); Istoria bisericească a Românilor din Bihor până la 1829 (1935); „Căsătoria unui Român cu o Ungroaică și urmările ei” (1936) și alte câteva cărți de cuprins istoric și teologic precum și articole risipite prin revistele bisericesti.

„Istoria parohiei Ștei” începe cu descrierea satului. Arată câteva momente din trecutul îndepărtat între cari analizează și numirea satului,

pe care după toponimie îl datează din vremea conviețuirii Românilor cu Slavii (p. 9).

„Istoria propriuzisă a parohiei Ștei începe cu aceea a bisericii din satul vecin Șediște căreia i-a aparținut până pe la sfârșitul sec. XVIII când Șteenii au biserică proprie, în urma ordinului împărătesc (prin 1772) de sistematizare a satelor. Interesante sunt știrile din această perioadă despre biserică veche din Șediște și despre luptele de apărare ale Românilor apăsați de propaganda prozelită maghiaro-papistă.

Secțiunea B. tratează istoricul bisericii celei vechi din Ștei, cu parohii ei Popovici, despre a cărei vechime (sfârșitul sec. XVIII) vorbește și antimisul ei aparținător înainte vreme Mănăstirii Partoș din Banat. Autorul închină câteva pagini lui Moise Popovici, fiul preotului Nicolae, care sub numele Miron Pompiliu, poet și luptător naționalist, este o mândrie a satului Ștei și a Bihorului întreg. Ultimele pagini tratează despre parohii din familia Botișel și despre biserică cea nouă sfințită în 1923.

Așa cum spune Păr. Pentru E. Papp în „În loc de prefață“, fiecare pagină aruncă mari și noi orizonturi asupra istoriei neamului românesc din aceste părți cu frământările și luptele purtate de fiecare sat în parte, de fiecare preot și credincios pentru a se apăra contra stăpânirii străine de dureroasă amintire...”

Păr. prof. Lupșa „are meritul că a pus la îndemâna preoților și învățătorilor un model de lucrare utilizabilă la întocmirea istoricului satelor lor, iar istoriografilor un folositor material documentar.”

Pr. Gh. L.

Informațiuni

■ **Ședință plenară.** Ven. Consiliu Eparhial a ținut ședință plenară sub președinția P. S. S. Părintelui Episcop Andrei, Joi în 13 Mai 1943. S'au prezentat, discutat și aprobat rapoartele anuale și propunerile pe care Ven. Consiliu Eparhial le înaintează Adunării Eparhiale.

■ **La 15 Mai 1943** s'au comemorat la Blaj 95 ani dela memorabila adunare națională de pe Câmpia Libertății și 250 ani dela nașterea episcopului Inocențiu Micu-Klein, întemeietorul Blajului.

Nedreptatea strigătoare la cer care s'a făcut acestui neînfricat și nenorocit episcop, exilul lui sub zidurile Romei papale și moartea lui de „baron” și vlădică valah într'o îngrozitoare mizerie morală și materială sub ochii „Sf. Părinte”, constituie pentru noi cea dintâi și cea mai mare lecție istorică — tragică lecție — că neamul românesc nu-și poate asigura libertatea cerșind pe

la porțile Apusului. Puterea și independența noastră este în noi, în legă străbună nedesbinată și în unirea noastră cu Patria și cu Patriarhia română. Sau după cum scrie Păr. D. Stăniloae în ultimul număr din *Telegraf*:

„...A încerca o desfacere a acestui neam din ortodoxie, înseamnă a încerca o desrădăcinare, a-l face să-și lapede cu dispreț tradițiile scumpe și în-sași identitatea lui. Aceasta e o imposibilitate. Prin ortodoxie noi suntem noi înșine. Prin ea suntem cei dintâi într'o casă care-i a noastră din moși-stră-moși și nu codași într'o casă ocupată de alții.

Un neam care ține la demnitatea lui trebuie să fie întreg acolo unde este. Un neam hibrid, cu jumătate ființa într'o parte, cu jumătate în alta, nu știe ce este niciodată. O parte nu te privește cu încredere, cealaltă te repudiază și nu îți oferă nici una ambianța spirituală să joci un rol cu demnitate și cu curaj. Nu există nici un neam care să ofere în întregime acest jalnic aspect de hibridism. Ar fi de răsul lumii.

Destinul unui neam nu se croește din poziții intermediare și din cârpituri. El trebuie să aibă un relief categoric, o poziție netă. Drumul lui trebuie să fie o axă dreaptă, ca linia adevăratului caracter, pornind dela izvoare și înaintând îndrăzneț în întunerecul viitorului. Destinul nostru e hotărât de istoria noastră”.

■ **Hirotonii.** P. S. S. Părintele Episcop Andrei a hirotonit întru preot pe candidatul Nicolae Malița pentru parohia Satu-rău și întru diaconi pe candidații Carol Edl pentru Eparhia Caransebeșului și S. Mercea, F. Serdineanțu, A. Leucean, Gh. Lipovan și M. Pavel pentru Eparhia Aradului.

■ **Păr. Laurențiu David** din Câmpia Turzii, în conferința de primăvară a preoților din protopopiatul Turda, a făcut un foarte documentat și frumos referat despre „Readucerea sectarilor la Biserica străbună” din care desprindem, după „Renașterea”, următoarele principii de luptă și mijloace preventive de lucrare practică:

I *Principii*: 1. Pastorația individuală (lămuriri în privința aceasta se vor da în Eparhia noastră prin broșura anunțată în numărul prezent al revistei noastre).

2. Misionarismul organizat pe Episcopii în echipe de misionari bine pregătiți, care să curete satele contaminate de sectarism, și crearea armatei de geniu a Bisericii care e monahismul;

3. Colportajul bisericesc, prin care să se răspândească în popor cărți duhovnicești de luminare și îndrumare creștină;

4. Apostolatul credincioșilor mireni;

5. Personalitatea morală și misionară a preotului;

6. Organizarea Oastei Domnului.

II. *Mijloace preventive*: 1. Predica doctrinară a învățăturilor Bisericii;

2. Catehizația cât mai sânguincioasă a școlărilor și a tineretului;

3. Scaunul duhovniciei utilizat cât mai intens pentru toți credincioșii;

4. Corurile religioase;

5. Școala de Duminecă însoțită de teatru religios și conferințe instructive.

Sunt toate principii și mijloace pe care nu trebuie să le uităm, nici să ostenim în aplicarea lor.

■ **Prot. Dr. Ștefan Țancof**, profesor la Facultatea de Teologie din Sofia, cel mai distins teolog al Bisericii bulgare, ne-a vizitat Țara, cu care prilej a ținut la București și la Sibiu conferința despre „Problemele actuale ale Bisericii și Teologiei Ortodoxe“.

La București învățatul profesor a fost invitatul Facultății de Teologie, iar la Sibiu a fost oaspele P. P. S. S. Mitropolitului Nicolae, cu care a studiat împreună la Facultatea de Teologie din Cernăuți.

■ **Notă.** Programele culturale ale Cercurilor „Astrei“ se pot încadra foarte bine în programul Școlii de Duminecă, la *intercalații* (punctul 8).

Ascultătorii „Astrei“ nu păgubesc dacă mai ascultă câteva rugăciuni și cântări religioase; la fel membrii Școlii Duminecale dacă ascultă conferințele „Astrei“.

Școala de Duminecă

22. Program pentru Dum. din 30 Mai 1943.

1. *Rugăciune*: „Învierea lui Hristos văzând...“
2. *Cântare comună*: „Hristos a înviat...“
- 3-4. *Cetirea Evangheliei* (Ioan 9, 1-38) și *Apostolului* (Fapt. Ap. 16, 16-31) zilei, cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: „Duhul Tău cel sfânt“. (Priceasă 70 cânt. rel. pag. 42).
6. *Cetire din V. T.*: Chemarea lui Moise (Eșire c. 3).
7. *Povește morale*: Despre înțelepciune. (Înț. lui Solomon cap. 1).
8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc).
9. *Cântare comună*: „Bine ești cuvântat, Hristoase...“ (Trop. Rusal. 70 Cânt. rel. pag. 40).
10. *Rugăciune*: Doamne Atotțiitorule, Cuvinte al Tatălui Celui fără de început și însuși Dumnezeu desăvârșit, Iisus Hristoase, care pentru îndurările milei Tale celei neasemănate, niciodată nu Te desparți de robii Tăi, ci pururea Te odihnești întru ei: nu ne părăsi pe noi robii Tăi, Impărate întru tot sfinte, ci ne dă nouă, nevrădnicilor, bucuria mântuirii Tale și ne luminează mințile cu lumina cunoștinței Evangheliei Tale. Su-

fletul nostru îl leagă cu dragostea crucii Tale. Trupul nostru cu nepătimirea Ta îl împodobeste. Gândurile noastre le împacă. Picioarele noastre ferește-le de alunecare. Nu ne pierde cu fărădelegile noastre, Preabunule Doamne, ci ne ispitește, Dumnezeuule și cunoaște inima noastră, caută și află cărările noastre și, de ne vei afla pe calea fărădelegii, abate-ne dela ea și ne îndreptează pe calea cea veșnică. Că Tu ești calea și adevărul și viața și Ție mărire îți înălțăm, împreună și celui fără de început al Tău Părinte, și Preasfântului și bunului și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(A se vedea „Instrucțiunile“ din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 1961/1943.

Comunicat

Comisia de recomandare pentru cărțile folositoare preoțimei noastre a hotărât ca broșura „*Vizite pastorale individuale*“ a părintelui Petru Vasilcovschi (Lei 30) să fie cumpărată de toți C. Preoți ai Eparhiei, așa că, după primirea celor 275 buc. comandate, ele vor fi distribuite și costul se va reține cu prilejul plăților lunare.

Arad, la 15 Mai 1943.

† **Andrei**,
Episcop.

Prot. Caius Turicu,
cons. ref. eparhial.

Nr. 2134/1943.

Concurs

Pentru ocuparea celor *cinci catedre* bugetare dela Școala de Cântăreți, precum și pentru postul de *director* dela această școală, se publică concurs pe data de 30 Mai 1943.

Cererile se vor înainta Veneratului Consiliu Eparhial. Candidații trebuie să fie absolvenți de teologie, fiind cei hirotoniți cu precădere.

Arad, la 15 Mai 1943.

† **Andrei**
Episcop.

Prof. Caius Turicu
Cons. ref. eparhial.

SFÂNȚA EPISCOPIE ORT. ROM. A CARANSEBEȘULUI

Publicație

1. **Băile Herculane Vila Doboșan** complet renovată. — 40 camere confortabile, adresa: Băile-Herculane.

2. **Buziaș** (Jud. Timiș) *Vila Episcopiei*, 16 camere confortabile, adresa: Buziaș.

Ambele în centru, în apropierea băilor. Prețuri convenabile. Deschise din 1 Iunie-15 Octomvrie.